

แนวทางการนิเทศภายในวิถีใหม่ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำป่าว

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี

Guidelines For the New Normal Era Internal Supervision in The Lumnampoa Cluster Schools

Under The Secondary Educational Service Area Office Udonthani

ภูมิพัฒน์ รัตอนัน¹ รองศาสตราจารย์ ดร.อัครา นิชยามภา² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กานดา สกุลธนะศักดิ์ มัวร์³

Phumiphat Radun¹ Assoc. Prof. Dr.Achara Niyamabha² Asst. Prof. Dr.Kanda Sakulthanasakdi Moore³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการนิเทศภายในวิถีใหม่โรงเรียนในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำป่าว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี 2) เสนอแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในวิถีใหม่ โรงเรียนในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำป่าว ประชากรที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 98 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 7 คน หัวหน้ากลุ่มบริหารงาน จำนวน 28 คน และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 63 คน ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำป่าว เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนี ความต้องการจำเป็น (PNI_{modified})

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพปัจจุบันของแนวทางการนิเทศภายในวิถีใหม่ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำป่าว โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ความต้องการจำเป็นที่เป็นแนวทางการนิเทศภายในวิถีใหม่ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำป่าว เรียงจากลำดับ ดังนี้ การวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียนวิถีใหม่ การสร้างสื่อและเครื่องมือเพื่อการนิเทศในโรงเรียนวิถีใหม่ การศึกษาสภาพ ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนวิถีใหม่ การปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนวิถีใหม่และการประเมินผลและรายงานการนิเทศภายในโรงเรียนวิถีใหม่
2. แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในวิถีใหม่โรงเรียนในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำป่าว พิจารณาตามค่าความต้องการจำเป็น ดังนี้ การวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียนวิถีใหม่ การสร้างสื่อและเครื่องมือเพื่อการนิเทศในโรงเรียนวิถีใหม่ การศึกษาสภาพความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนวิถีใหม่ การปฏิบัติ การนิเทศภายในโรงเรียนวิถีใหม่และการประเมินผลและรายงานการนิเทศภายในภายในโรงเรียนวิถีใหม่

คำสำคัญ: แนวทาง, การนิเทศภายในวิถีใหม่

¹ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

¹Master of Education Program in Faculty Educational Administration Kasetsart University

²อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

²Associate Professor in Faculty of Educational, Kasetsart University

³ผู้ทรงคุณวุฒิประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

³Senior Expert of Faculty of Educational Administration, Kasetsart University

ผู้ติดต่อ, อีเมล: ภูมิพัฒน์ รัตอนัน, Phumiphat.r@ku.th

รับเมื่อ 22 กุมภาพันธ์ 2564 แก้ไข 23 เมษายน 2564 ตอรับ 25 เมษายน 2564

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) study the current condition desirable condition and the need for supervision within the new way of school in the Lumnampoa Cluster Schools Under the Secondary Educational Service Area Office Udonthani. 2) to study the development of internal supervision in a new way the schools in Lumnampoa Cluster Schools Under the Secondary Educational Service Area Office Udonthani, the study population of 98 people consisted of 7 school administrators, 28 staff administrators and 63 leaders of the learning departments in the schools in LUMNAMPOA United Campus the Secondary Educational Service Area Office Udonthani. The research instruments were questionnaires and interview forms. The data were analyzed in terms of percentage, mean, standard deviation and modified priority needs index. (PNI_{modified}).

The results of the research were as follows:

1. the current state of the new internal supervision approach of the schools in Lumnampoa Cluster Schools was overall at high level. The overall desirable condition was at a high level. The needs for a new internal supervision approach for the schools in Lumnampoa Cluster Schools were sorted in order as follows: planning on new internal supervision of new way schools, creating medias and tools for internal supervision of new way schools, educating the needs for new internal supervision of new way schools, practicing on new internal supervision of new way schools, evaluating and reporting new internal supervision of new way schools.

2. New guidelines for the development of internal supervision for the schools in Lumnampoa Cluster Schools were considered the necessary values as follows: planning on new internal supervision of new way schools, creating medias and tools for internal supervision of new way schools, educating the needs for new internal supervision of new way schools, practicing on new internal supervision of new way schools, evaluating and reporting new internal supervision of new way schools.

Keywords: Guidelines. New Normal Era Internal Supervision.

ภูมิหลัง

โลกปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ส่งผลต่อทิศทางการพัฒนาประเทศไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี การเมืองการปกครองและการศึกษา ดังนั้นสังคมไทยจึงต้องปรับเปลี่ยนและเตรียมวางแผน เพื่อรองรับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นซึ่งทิศทางในการพัฒนาประเทศให้มีศักยภาพและมีความเจริญก้าวหน้า อย่างมั่นคงและยั่งยืนทัดเทียมนานาชาติอารยประเทศได้นั้น มนุษย์นับเป็นปัจจัยหลักที่จะต้องได้รับการพัฒนาคุณภาพ เป็นลำดับแรก โดยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นยุทธศาสตร์หลักในการพัฒนาประเทศ การจัดการศึกษาของไทย มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตามสถานการณ์นโยบายปฏิรูปการศึกษามาโดยลำดับโครงสร้างหน่วยงานของ กระทรวงศึกษาธิการได้รับการปรับเปลี่ยนให้มีการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษาเพื่อให้เกิดการพัฒนาระบบบริหารจัดการ ในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น ตลอดจนส่งเสริมสนับสนุนให้มีการปรับวิธีเรียนเปลี่ยนวิธีสอนและ พัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในยุคปฏิรูปการศึกษา โดยมุ่งผลการพัฒนา คุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อให้ประชากรได้รับการพัฒนาสู่ความเป็นสากล สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ (2558, หน้า 39)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 (2562, หน้า 13) เป็นองค์กรที่มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนได้พัฒนาการบริหารและจัดการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตาม มาตรฐาน การศึกษาและมาตรฐานสากลเป็นหน่วยงานที่กำกับดูแล สนับสนุน ให้คำปรึกษา ส่งเสริม และประสานงานให้ข้าราชการครูในสังกัดสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งการนิเทศติดตามการปฏิบัติงานของสถานศึกษาเพื่อให้เกิดผลดีแก่การพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนและการจัดการกิจกรรมทางการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการ และเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียน จุไรรัตน์ สุตรุง (2559, หน้า 2) การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นภารกิจสำคัญอย่างหนึ่งของผู้บริหารโรงเรียนที่จะช่วยพัฒนาครูให้มีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการจัดการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตรงตามความต้องการที่จะพัฒนานักเรียนให้สอดคล้องกับหลักสูตร ด้วยเทคนิควิธีการที่มีประสิทธิภาพมีพฤติกรรมเป็นครูมืออาชีพ และส่งเสริมให้ตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพ กระบวนการทำงานร่วมกันของครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาต้องมีการนิเทศการศึกษา (Educational Supervision) โดยเฉพาะในยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว รูปแบบการนิเทศการศึกษาจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง เช่น การนิเทศทางไกล การนิเทศภายในโรงเรียน ความเหมาะสมในการใช้การนิเทศด้วยรูปแบบวิธีการใดขึ้นอยู่กับบริบทของสังคมและโรงเรียน ในสภาพสังคมปัจจุบันรูปแบบการนิเทศที่มีความสำคัญและความจำเป็นสำหรับครูมากที่สุด คือ การนิเทศภายในโรงเรียน

การนิเทศเป็นการให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ ชี้แนะ เพื่อแก้ไข ปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนทั้งในระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ระดับโรงเรียน โดยมุ่งเน้นให้เกิดการทำงานร่วมกัน ด้วยการประสานงาน ประสานคน ประสานวิธีการทำงาน และประสานงบประมาณการทำงานร่วมกัน เพื่อลดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยการส่งเสริม สนับสนุน ชี้แนะ ช่วยเหลือให้โรงเรียนมีความเข้มแข็งในการนิเทศภายใน เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน หน่วยงานนิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562, หน้า 26) การนิเทศภายในจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอนของครูเพราะครูเป็นบุคลากรภายในโรงเรียนเป็นผู้รู้ปัญหาภายในโรงเรียนอย่างแท้จริง ถ้าผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียนได้รับการฝึกให้มีการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนได้ก็จะสามารถแก้ปัญหาภายในโรงเรียนได้มากที่สุด

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการนิเทศภายในวิถีใหม่ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำป่าว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ที่สามารถนำไปใช้ในการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อช่วยส่งเสริมให้การจัดการศึกษาเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการนิเทศภายในวิถีใหม่โรงเรียนในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำป่าว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี อยู่ในระดับใด
2. แนวทางการพัฒนาทางการนิเทศภายในวิถีใหม่ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตอุดรธานี เป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในวิถีใหม่ของโรงเรียนในสหวิทยาเขต ลุ่มน้ำป่าว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี
2. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการนิเทศภายในวิถีใหม่ของโรงเรียนในสหวิทยาเขต ลุ่มน้ำป่าว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในวิถีใหม่ของโรงเรียนในสหวิทยาเขต ลุ่มน้ำป่าว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ผู้วิจัยใช้วิธีการสังเคราะห์จากแนวคิดของสังัด อุทยานันท์ (2530, หน้า 45); ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546, หน้า 17); กรองทอง จิรเดชาอนุกุล (2550, หน้า 4); จูไรรัตน์ สุตรุ่ง (2559, หน้า 47); Harris (1985, หน้า 10); Glickman (2004, หน้า 157) สามารถกำหนดแนวคิดการวิจัย ดังภาพประกอบ 1 ต่อไปนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 98 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 7 คน หัวหน้ากลุ่มบริหารงาน จำนวน 28 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 63 คน ของโรงเรียนในสหวิทยาเขต ลุ่มน้ำป่าว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยสอบถามเกี่ยวกับ ตำแหน่ง อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน มีลักษณะเป็นแบบสำรวจ (Check lists)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพที่ปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในวิถีใหม่ ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำป่าว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี มีลักษณะเป็น แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ท (liker's Rating Scale) โดยผู้วิจัยได้กำหนดค่า ของแบบสอบถามเป็น 5 ระดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขออนุญาตถึงบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพื่อจัดทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บ รวบรวมข้อมูลถึงผู้อำนวยการโรงเรียนทั้งหมด 7 โรงเรียน ในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำป่าว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มบริหารงานและหัวหน้ากลุ่มสาระ การเรียนรู้ ตอบแบบสอบถามในการศึกษา

2. ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์จำนวน 98 ฉบับ ไปยังโรงเรียนในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำป่าว สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี โดยขอความร่วมมือจากทางผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นผู้รวบรวมแบบสอบถาม ให้ผู้ศึกษาตามวันและเวลาที่กำหนด

3. ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ได้รับ และนำใบวิเคราะห์ผลต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ และนำเสนอ ในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

2. วิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในวิถีใหม่ของโรงเรียนในสหวิทยา เขตลุ่มน้ำป่าว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ดัชนีความสำคัญของลำดับ ความต้องการจำเป็นหรือ Modified Priority Index: PNI Modified สุวิมล วงษ์วานิช (2558, หน้า 79)

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ สรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

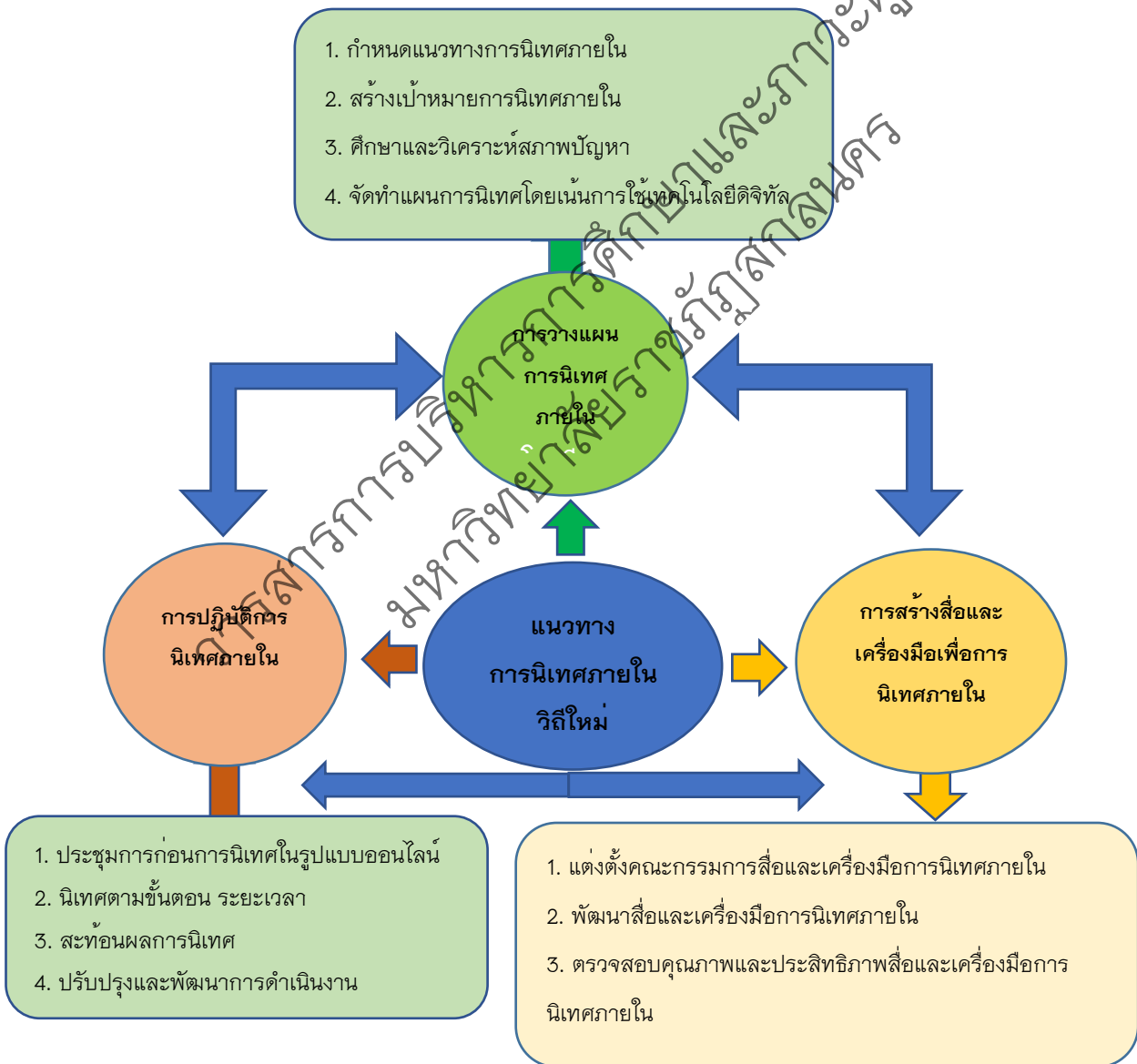
1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในวิถีใหม่โรงเรียนใน สหวิทยาเขตลุ่มน้ำป่าว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นที่มีต่อระดับสภาพปัจจุบันของการนิเทศภายในวิถีใหม่ของโรงเรียน ในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำป่าว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = 0.65)

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นที่มีต่อระดับสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการนิเทศภายในวิถีใหม่ ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำป่าว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี พบว่า โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = 0.69)

ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นแนวทางการนิเทศภายในวิถีใหม่ของโรงเรียนในสหวิทยาเขต
 ลุ่มน้ำป่าว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้
 การวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียนวิถีใหม่ (PNI = 0.07) การสร้างสื่อและเครื่องมือเพื่อการนิเทศภายในโรงเรียน
 วิถีใหม่และการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนวิถีใหม่ (PNI = 0.06) และการศึกษาสภาพความต้องการการนิเทศภายใน
 โรงเรียนวิถีใหม่และการประเมินผลและรายงานการนิเทศภายในโรงเรียนวิถีใหม่ (PNI = 0.05) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นและการจัดลำดับความสำคัญของแนวทางการนิเทศภายในวิถีใหม่
 ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำป่าว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี เมื่อเรียงลำดับ
 ความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการวางแผนการการนิเทศภายในวิถีใหม่ ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือ
 เพื่อการนิเทศภายในวิถีใหม่ และด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในวิถีใหม่เพื่อกำหนดเป็นแนวทางการนิเทศภายในวิถีใหม่
 ของโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ ดังนี้

ภาพประกอบ 2 แนวทางการนิเทศภายในวิถีใหม่ของโรงเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำป่าว

จากภาพประกอบ 2 แนวทางการนิเทศภายในวิถีใหม่ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำป่าว ดำเนินการตามขั้นตอนใน 3 ด้าน ที่มีสอดคล้องกัน โดยมีการวางแผนนิเทศภายใน กระบวนการสร้างสื่อและเครื่องมือเพื่อการนิเทศภายในและนำไปสู่การปฏิบัติการนิเทศภายในวิถีใหม่ให้มีคุณภาพ โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

1. การวางแผนนิเทศภายในวิถีใหม่ ดำเนินการดังนี้
 - 1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาการวางแผนต้องเน้นการมีส่วนร่วม และมีการกำหนดแนวทาง วิธีการร่วมกันทุกขั้นตอน
 - 1.2 ผู้บริหารสถานศึกษามีการสร้างเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาร่วมกัน ศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ผลการจัดการศึกษา สารสนเทศโรงเรียน
 - 1.3 ผู้บริหารสถานศึกษานำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพปัญหาวางแผนการดำเนินการ โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์และผู้มีส่วนที่เกี่ยวข้อง
 - 1.4 ผู้บริหารสถานศึกษาจัดทำแผนการนิเทศโดยเน้นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลรูปแบบต่าง
2. การสร้างสื่อและเครื่องมือเพื่อการนิเทศภายในวิถีใหม่เพื่อใช้ในการนิเทศภายใน ดำเนินการดังนี้
 - 2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำสื่อและเครื่องมือ
 - 2.2 ผู้บริหารสถานศึกษามีการนำสื่อให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบและนำมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้มีความตรงตามสิ่งที่ต้องการวัด ซึ่งจะส่งผลต่อการประเมินต่อไป
 - 2.3 ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการสร้างและทบทวนเครื่องมือในรูปแบบดิจิทัลเพื่อการนิเทศภายในวิถีใหม่เพื่อร่วมกันพิจารณาหัวข้อที่จะใช้ในนิเทศภายในวิถีใหม่ สื่อและเครื่องมือต้องสอดคล้องกับความต้องการหรือวิธีการที่ร่วมกันกำหนด การสร้างต้องมีกระบวนการที่น่าเชื่อถือ มีคุณภาพตามหลักวิชาการ
 - 2.4 ผู้บริหารมีการตรวจสอบคุณภาพและประสิทธิภาพของเครื่องมือและเครื่องมือ และร่วมกันปรับปรุงแก้ไขให้ได้ข้อมูลเพื่อสร้างสื่อและเครื่องมือให้มีความเที่ยงและมีความแม่นยำที่สุด
3. กระบวนการปฏิบัติการนิเทศภายในวิถีใหม่ ดำเนินการดังนี้
 - 3.1 ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการตามที่ได้วางแผนกระบวนการที่ร่วมกันกำหนด เน้นการปฏิบัติการนิเทศแบบมีส่วนร่วม และเน้นการเรียนรู้แบบกัลยาณมิตร และมีการนำเทคโนโลยีมาใช้
 - 3.2 ผู้บริหารสถานศึกษามีการสะท้อนผล แลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ เพื่อปรับปรุงการนิเทศภายในวิถีใหม่ ซึ่งอาจจะดำเนินการนิเทศติดตามเป็น 2 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 แบบ Site Visit แนะนำ Coaching ระยะที่ 2 แบบ Online ติดตามการนิเทศ Coaching ให้คำแนะนำ
 - 3.3 ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการตามปฏิทินการนิเทศ ทั้งนี้อาจดำเนินการในรูปแบบ Online ในกรณีที่ไม่สามารถ Site Visit ได้ เป็นระบบและมีกระบวนการที่ชัดเจน ไม่ซับซ้อนสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาเพื่อพัฒนา
 - 3.4 ผู้บริหารสถานศึกษานำผลการนิเทศที่เป็นปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะไปพัฒนาการนิเทศในครั้งต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยในภาพรวมพบว่า ความต้องการจำเป็นแนวทางการนิเทศภายในวิถีใหม่ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำป่าว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษาอุดรธานี ผู้ศึกษานำเสนอการอภิปรายใน 3 ประเด็น ดังนี้

1. การวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียนวิถีใหม่ ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น พบว่า โรงเรียนมีการจัดทำรายละเอียดในการปฏิบัติงานในการนิเทศภายในอย่างชัดเจน

มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับสูงสุด อาจเป็นเพราะ การวางแผนการนิเทศเป็นสิ่งจำและต้องดำเนินการเป็นลำดับแรกตามวงจรคุณภาพ แผนการนิเทศจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องใส่ใจ ซึ่งแผนที่ดีจะทำให้การนิเทศดำเนินการไปอย่างถูกต้องและเกิดประสิทธิภาพ การวางแผนการนิเทศเป็นเครื่องมือสำคัญยิ่งในการบริหารงานนิเทศการศึกษา เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการนิเทศที่มีประสิทธิภาพ และเน้นการทำงานที่เป็นระบบ เพื่อประโยชน์ของสถานศึกษา สอดคล้องกับรัตนดา ดวงแก้วและคณะ (2554, หน้า 124) ได้สังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการเรียนการสอน พบว่าในงานวิจัยได้เสนอปัญหาไว้ ดังนี้ 1) ด้านการเตรียมการนิเทศ พบว่า คณะกรรมการนิเทศขาดการวางแผนร่วมกันอย่างเป็นระบบและไม่ได้วิเคราะห์สภาพปัญหาหรือความต้องการอย่างแท้จริงของผู้รับการนิเทศ รวมถึงขาดการเตรียมบุคลากรที่จะทำหน้าที่ผู้นิเทศอย่างเหมาะสมทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ และยังเป็นไปตามการค้นพบของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 (2562, หน้า 65) ที่พบว่าจากการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานนิเทศภายในของสถานศึกษาในสังกัดที่ผ่านมา ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร กล่าวคือ การดำเนินการนิเทศภายในส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียนน้อยกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งเกิดจากการวางแผนการนิเทศไม่สอดคล้องกับความต้องการของครูผู้รับการนิเทศ จึงทำให้การนิเทศภายในไม่มีประสิทธิผลเท่าที่ควร เพราะไม่สามารถดำเนินการแก้ปัญหาหรือพัฒนาครูได้ตามความจำเป็นหรือความต้องการของครูนอกจากนั้นยังส่งผลให้การนิเทศไม่ได้รับความร่วมมืออย่างเต็มที่ในสถานศึกษา สันับสนุนแนวคิดของกรรทอง จิระเดชากุล (2550, หน้า 4) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการนิเทศภายในโรงเรียนที่เหมาะสมกับการจัดการศึกษาในปัจจุบันไว้มีหลายประการซึ่งหนึ่งในสิ่งนั้นก็มีระบบข้อมูลและสารสนเทศ เพื่อใช้ในการวางแผนนิเทศภายในโรงเรียน และมีระบบการวางแผนนิเทศอย่างมียุทธศาสตร์

2. การสร้างสื่อและเครื่องมือเพื่อการนิเทศในโรงเรียนวิถีใหม่ ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น พบว่า โรงเรียนสร้างสื่อที่มีเนื้อหาถูกต้อง ชัดเจน น่าสนใจและเป็นสื่อที่ส่งผลให้การเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับสูงสุด อาจเป็นเพราะ สื่อและเครื่องมือนิเทศเป็นสิ่งที่จะช่วยให้การนิเทศมีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์ และเป็นสิ่งที่จะช่วยเก็บรายละเอียดที่ผู้รับการนิเทศไม่สามารถแสดงออกมาได้ และสามารถเก็บข้อมูลนำมาเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา และสิ่งที่ทำให้มีความเข้าใจตรงกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ สอดคล้องกับวรรณพร สุขอนันต์ (2550, หน้า 154) ที่ระบุว่ารูปแบบการนิเทศภายในที่เหมาะสมกับสถานศึกษามักเล็ก ควรประกอบด้วยปัจจัยการดำเนินการหลายประการ และหนึ่งในนั้นคือสื่อและเครื่องมือนิเทศวิถีใหม่ทางการศึกษาต้องเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ กับสิ่งที่คุ้นเคยมาแล้ว จากความสำคัญดังกล่าวจึงทำให้ครูและบุคลากรทางการศึกษานั้นตระหนักและเห็นความสำคัญของการสร้างและพัฒนาสื่อเพื่อการนิเทศมีความคาดหวังต่อการสร้างและผลิตสื่อที่สูง อย่างไรก็ตามในรายการของการสร้างและผลิตสื่อการนิเทศนั้นจะพบว่ารายการที่มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุดคือโรงเรียนประเมินผลการใช้เครื่องมือในสถานการณ์จริงเพื่อตรวจสอบเครื่องมือการนิเทศภายในให้มีคุณภาพ

3. การปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนวิถีใหม่ ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น พบว่า โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้รับการนิเทศได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นที่ได้รับ การนิเทศ อย่างสร้างสรรค์ผ่านช่องทางดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับสูงสุด อาจเป็นเพราะโรงเรียนมีการประชุมเตรียมการก่อนการนิเทศ เพื่อสร้างความเข้าใจของผู้นิเทศ ให้การนิเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ นิเทศตามขั้นตอน ระยะเวลา และใช้เครื่องมือตามที่กำหนดการสะท้อนผลการนิเทศและปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงาน ใช้วิธีการนิเทศโดยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาตามบริบทของสถานศึกษา กิจกรรมการนิเทศการศึกษา เป็นเครื่องมือสำคัญเพื่อส่งเสริมและพัฒนาการปฏิบัติงาน ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินการนิเทศบรรลุเป้าหมาย ผู้นิเทศสามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมาย

ของการนิเทศ สามารถแก้ปัญหาและความต้องการแต่ละครั้ง เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ดังนั้นผู้นิเทศจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมการนิเทศ สอดคล้องกับ วรณี ภิรมย์คำ (2558, หน้า 171) ได้ทำวิจัยรูปแบบการนิเทศภายในที่มีประสิทธิผลต่อการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก ผลการวิจัย พบว่ารูปแบบการนิเทศภายในที่มีประสิทธิผลต่อการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ การวางแผนก่อนการนิเทศ มี 6 ตัวบ่งชี้ การปฏิบัติการนิเทศ มี 7 ตัวบ่งชี้ การประเมินผลและพัฒนา มี 3 ตัวบ่งชี้ และการส่งเสริมการนิเทศ มี 3 ตัวบ่งชี้ ข้อเสนอแนะจากการวิจัย ควรมีการศึกษารูปแบบการนิเทศภายในที่มีประสิทธิผลต่อการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดอื่น ๆ เพื่อนำมาเปรียบเทียบ และหารูปแบบที่เหมาะสมกับโรงเรียนทุกขนาด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียนวิถีใหม่ มีความต้องการจำเป็นอันดับสูงสุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการวางแผนการนิเทศภายในต้องเน้นการมีส่วนร่วมกับศึกษานิเทศก์บุคลากรทุกคน และกำหนดแนวทางวิธีการร่วมกันทุกขั้นตอน มีการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาร่วมกัน และการวางแผนการนิเทศควรมีความหลากหลายตามสภาพบริบทของโรงเรียน มีกระบวนการชัดเจน มีการประชุมเตรียมการนิเทศ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกัน สร้างคณะนิเทศ เป็นทีมงานในการนิเทศร่วมกัน กำหนดประเด็นการนิเทศเป็นการกำหนดเนื้อหาที่จะนิเทศกำหนดระยะเวลาในการนิเทศโดยกำหนดระยะเวลาในการนิเทศที่เหมาะสมกับการแก้ปัญหาและการพัฒนา กำหนดวิธีการนิเทศและกิจกรรมการนิเทศที่เหมาะสมตามสภาพปัญหาและความต้องการ เช่น การประชุมสัมมนา การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสังเกตชั้นเรียน การสาธิต การบันทึกวิดีโอและถ่ายภาพ การสัมภาษณ์การ Coaching & Mentoring ฯลฯ โดยเน้นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การใช้ Line Application การใช้ Clip Video การ Conference การใช้ Video Line, You Tube, Facebook Live เป็นต้น

1.2 การสร้างสื่อและเครื่องมือเพื่อการนิเทศใหม่โรงเรียนวิถีใหม่ มีความต้องการจำเป็นเป็นอันดับสอง ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศมีการสร้างสื่อและเครื่องมือให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการนิเทศ หรือวิธีการที่ร่วมกันกำหนด การสร้างต้องมีกระบวนการที่น่าเชื่อถือ มีคุณภาพตามหลักวิธีการ ตรวจสอบคุณภาพ และประสิทธิภาพของสื่อและเครื่องมือ สื่อและเครื่องมือนิเทศเป็นสิ่งที่ช่วยให้การนิเทศมีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์ และเป็นสิ่งที่ช่วยเก็บรายละเอียดที่ผู้รับการนิเทศไม่สามารถแสดงออกมาได้และสามารถเก็บข้อมูลนำมาเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา และสิ่งที่ทำให้มีความเข้าใจตรงกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ

1.3 การปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนวิถีใหม่ มีความต้องการจำเป็นเป็นอันดับสาม ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ผู้รับการนิเทศได้แสดง ความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นที่ได้รับการนิเทศอย่างสร้างสรรค์ผ่านช่องทางดิจิทัล มีการดำเนินการวางแผน นวัตกรรม กระบวนการที่ร่วมกันกำหนด เน้นการปฏิบัติการนิเทศแบบมีส่วนร่วมและเน้นการเรียนรู้เป็นทีม มีการสะท้อนผล แลกเปลี่ยนเรียนรู้พูดคุยกันอย่างเสมอในแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อปรับปรุงการนิเทศภายในต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยในภาพรวมพบว่า ความต้องการจำเป็นแนวทางการนิเทศภายในวิถีใหม่ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำป่าว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ดังนั้นผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ผลการวิจัยด้านการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียนวิถีใหม่ มีความต้องการจำเป็นมากที่สุดเป็นลำดับที่หนึ่ง ดังนั้นจึงควรวิจัยเรื่อง กระบวนการนิเทศที่มีประสิทธิผลต่อความสำเร็จของการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ

2.2 ผลการวิจัยการสร้างสื่อและเครื่องมือเพื่อการนิเทศในโรงเรียนวิถีใหม่ มีความต้องการจำเป็นมากที่สุดเป็นลำดับที่สอง ดังนั้นจึงควรวิจัยเรื่อง การพัฒนาสื่อและเครื่องมือในการนิเทศภายในโรงเรียนวิถีใหม่

2.3 ผลการวิจัยการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนวิถีใหม่ มีความต้องการจำเป็นมากที่สุดเป็นลำดับที่สาม ดังนั้นจึงควรวิจัยเรื่องแนวทางการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กรรทอง จิระเชษฐกุล. (2550). *คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: ธาตุอักษร.
- จุไรรัตน์ สุดรุ่ง. (2559). *การนิเทศภายในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: แดเน็กซ์อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น.
- ปรียาพร วงศ์อุตรโรจน์. (2546). *การนิเทศการสอน*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- รัตนา ดวงแก้ว และคณะ. (2554). *การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการเรียนการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วรรณพร สุขอนันต์. (2550). *รูปแบบการนิเทศภายในสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก*. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วรรณิ ภิรมย์คำ. (2558). *รูปแบบการนิเทศภายในที่มีประสิทธิผลต่อการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. *วารสารศึกษาศาสตร์*, 26(2).
- สังัด อุทรานันท์. (2530). *การนิเทศการศึกษา หลักการ ทฤษฎีและปฏิบัติ (ฉบับปรับปรุงเพิ่มเติม)*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20. (2562). *รายงานผลการนิเทศภายใน ประจำปีการศึกษา 2562*.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2558). *ทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งมหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์.
- หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *หลักการนิเทศภายใน*. พิษณุโลก: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- Glickman, C.D, Gordon, S.P .and J.M .Ross-Gordon. (2009). *The Basic Guide to Supervision and Instructional Leadership*. 2nd ed. Boston :Pearson Education.
- Harris, B.M. (2004). *Supervisory Behavior in Education*. New Jersey :Prentice-Hall .